

ESKİ TÜRKÇEDE GEÇEN “𐰽𐰺𐰸” [yiçe] KELİMESİNİN KÖKENİ ÜZERİNE*

Ertan BESLİ**

ÖZET

Bu makaleye konu olan *yiçe* kelimesi Eski Türkçe döneminde çeşitli yazıtlarda tespit edilmiştir. Çalışmamıza konu olan bu kelime köken bilim sahasının temel eserlerinde taranmıştır. Söz konusu şekil Orta Türkçe ve sonrasında tarihî ve çağdaş Türk şive ve lehçelerinde kullanılmamıştır. Bu kelime ile Eski Türkçe döneminden beri aynı anlamlarda kullanılan *yeme* ve *yana* kelimelerinin daha sonraki dönemlerde kullanımları devam etmiştir. Bu çalışmada Çağdaş Rusça *еуе* [yišo], [yişço] kelimesi ve aynı kelimenin diğer Slav dillerinde Eski Slavca döneminden beri kullanılan türevleri ile *yiçe* kelimesinin birleştirilmesinin köken bilimin önemli bulgularını sağlayan art zamanlı karşılaştırmalı dil bilim yöntemini kullanarak ses, yapı ve anlam bilim yasalarına göre mümkün olduğu gösterilmeye çalışılmıştır. Araştırmamızın amacına ulaşabilmesi için öncelikle incelenen kelimenin yer aldığı Eski Türk alfabesi ile yazılmış metinler verilmiştir. Sonra bu metinlerin çeşitli çalışmalarda yer alan çeviri yazı karşılıklarına ve de günümüz Türkçesine aktarımlarına yer verilmiştir. Daha sonra ise bu metinlerde *yiçe* kelimesinin anlamları tespit edilmiştir. İncelenen kelimenin Rusça ve diğer Slav dillerinde yer alan karşılıkları yabancı dillerde yayımlanmış köken bilgisi sözlüklerinde ve diğer çalışmalarda belirlenip köken bilimin önemli ayakları olan ses, anlam ve yapı bilgisi yönünden *yiçe* kelimesi ile karşılaştırılmıştır. Bu çalışmanın yönteminin uygulanması sırasında *yiçe* kelimesinin geçtiği Orhun Yazıtlarında yer alan Kül Tigin Doğu 16 yüzünün çeviri yazı sistemine ve günümüz Türkçesine aktarımlarında da bazı farklar tespit edilmiştir. Bu bağlamda bazı düzeltmeler de önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eski Türkçe, yiçe, Köken bilgisi, Slav dilleri.

ON THE ORIGIN OF THE OLD TURKISH WORD “YIÇE”

ABSTRACT

The subject of this article is the word “yiçe” which was found in various inscriptions in Old Turkish. The word being talked about was not used during Middle Turkish and after this period in Turkish accents and dialects. The words “yeme” and “yana” have been used with the

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr. Bitlis Eren Üniv., Eski Türkçe, El-mek: ertanbesli@hotmail.com.tr

same meaning with the word “yiçe” since the Old Turkish period. In this study, by using the findings of diachronic comparative linguistics providing some important information for etymology which has the key elements being called phonetics, morphology and semantics we think that it is possible to combine the word “ѣче” [yišo], [yiščo] in Contemporary Russian and its various derivatives used since the days of Old Slavonic and in other Slavic languages with the Old Turkish word “yiçe”. In order to achieve the objective of our study firstly the word examined in this article have been searched in some texts written in Orkhon alphabet (Old Turkish alphabet). Then, the translations and the transcriptions of these texts in various studies have been analysed and synthesized. And then, the meanings of the word “yiçe” have been determined in the texts. The translations and the transcriptions of the word in Russian and the other Slavic languages have been examined in various studies and identified in various etymological dictionaries. The equivalents of the word have been compared to the word “yiçe” according to phonetic, morphological and semantic rules. Also as a result of the implementation of the method of this study, the eastern part 16 of Kultegin of the Orkhon Inscriptions where the word *yiçe* was used has been examined and therefore some differences of pronunciation and translation into Contemporary Turkish have been identified in various studies. So some fixes have also been proposed.

The Keywords: Old Turkish, yiçe, Etymology, Slavic languages.

Giriş

yiçe[yiçe] “*tekrar, daha, yeniden*, Rusça : *еще* (Nadelyayev, Nasilov v.d., 1969: 252); İngilizce : *and, also, too*(Clouston, 1972: 882); Almanca : *noch, mehr* ; Fransızca: *encore, plus*; Latince : *adhuc, magis* (çeviri.com)”

Tarihî Türk lehçelerindeki şekilleri: *yiçe* ‘tekrar, daha’ : Kül Tigin D16, Bilge Kağan D14 (Tekin, 2006: 14, 28; Orkun, 2011: 36), Şine Usu D2, D5 (Orkun, 2011: 168, 170), (Caferoğlu, 1993: 192).

Göktürk ve Eski Uygur Türkçesi : *yiçe*; Karahanlı, Harezmi, Çağatay ve Osmanlı Türkçesinde geçmez.

Çağdaş Türk şive ve lehçelerindeki şekilleri: Çağdaş Türk şive ve lehçelerinde geçmez.

İncelenen Kelimenin Köken Bilgisi: Bu çalışmada incelenen şekil Kül Tigin yazıtı Doğu yüzünde (D16) şu şekildedir:

𐰽𐰺𐰍𐰏𐰔 : 𐰽𐰺𐰍𐰏𐰔 : 𐰽𐰺𐰍𐰏𐰔 : 𐰽𐰺𐰍𐰏𐰔 : 𐰽𐰺𐰍𐰏𐰔 : 𐰽𐰺𐰍𐰏𐰔

𐰽𐰺𐰍𐰏𐰔 : 𐰽𐰺𐰍𐰏𐰔 : 𐰽𐰺𐰍𐰏𐰔 : 𐰽𐰺𐰍𐰏𐰔 : 𐰽𐰺𐰍𐰏𐰔 : 𐰽𐰺𐰍𐰏𐰔

𐰽𐰺𐰍𐰏𐰔 : 𐰽𐰺𐰍𐰏𐰔 : 𐰽𐰺𐰍𐰏𐰔 : 𐰽𐰺𐰍𐰏𐰔 : 𐰽𐰺𐰍𐰏𐰔 : 𐰽𐰺𐰍𐰏𐰔

“𐰽𐰺𐰍𐰏𐰔 : 𐰽𐰺𐰍𐰏𐰔 :

Yukarıda verilen Eski Türkçe metni Talat Tekin şu şekilde okumuş ve Türkiye Türkçesine aktarmıştır:

“*törüg k(a)zg(a)n(i)p uça b(a)rm(i)ş k(a)ñ(i)m k(a)g(a)nka b(a)şl(a)yu b(a)z k(a)g(a)n(i)g b(a)lb(a)l t(i)km(i)ş ol törüide üze (e)çim k(a)g(a)n ol(u)rtı*

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

(e)çim k(a)g(a)n ol(u)r(u)p(a)n tür(ü)k bod(u)n(u)g yiçe itdi <yiçe> ig(i)t(t)i çig(a)n(i)g [b(a)y kılı (a)z(i)g ük(ü)ş kılı]” (Tekin, 2006: 28).

“yasaları koyup vefat etmiş. Babam Hakan için (amcam Hakan) önce bağımlı Hakanı balbal (olarak) dikmiş. (Babam Hakan öldükten sonra) yasa uyarınca amcam Hakan tahta oturdu. Amcam Hakan tahta oturup Türk halkını yeniden düzenledi (ve yeniden) doyurdu. Yoksulu zengin etti, azı çoğalttı” (Tekin, 2006: 29).

T. Tekin hemen yukarıdaki metni serbest aktarım ile günümüz Türkçesine aktarmıştır. Bu kaynakta *yiçä* kelimesi iki kez ‘yeniden’ anlamında günümüz Türkçesine aktarılmıştır.

“(e)çim k(a)g(a)n ol(u)r(u)p(a)n tür(ü)k bod(u)n(u)g yiçe itdi.”

“Amcam Hakan tahta oturup Türk halkını yeniden düzenledi.”

KT D16’nın çeviri yazısı ve günümüz Türkçesine aktarımı Orhun Abideleri adlı eserde şu şekildedir:

(KT D15) ...[Kañım kağan ança ilig]

(KT D16) “törüğ kazganıp uça barmış. Kañım kağanıka Baz kağanıg balbal tikmiş. Ol törüde üze eçim kağan olurtı. Eçim kağan olurupan Türk budunuğ yiçe itdi, ig(i)t(t)i. Çığanıg [bay kıldı, azıg öküş kıldı]” (Ergin, 2005: 13-14).

Bu eserde verilen Orhun harfli metinde *başlayı* kelimesi vardır (Ergin, 2005: 130):

“𐰽𐰺𐰸 : 𐰽𐰺𐰸 : 𐰽𐰺𐰸𐰺𐰸𐰸 : 𐰽𐰺𐰸𐰺𐰸 : 𐰽𐰺𐰸𐰺𐰸 : 𐰽𐰺𐰸𐰺𐰸”

Hemen yukarıda italik harfler ile gösterilen kelime, Orhun Abideleri adlı eserde çeviri yazıda yer almamıştır. Şu şekilde olması gerekirdi:

Kañım kağanıka *başlayı* Baz kağanıg balbal tikmiş.

Adı geçen eserde *Türük* yerine *Türk*, *bodunuğ* yerine *budunuğ* okunuşları tercih edilmiştir. Ayrıca *igitti* fiilinden önce yer alan *yiçä* kelimesi araştırmacının tercihi olarak burada yoktur:

“Eçim kağan olurupan Türk budunuğ yiçe itdi, <yiçe> igitti.”

Söz konusu çalışmada *kılı* yerine *kıldı* okunuşu tercih edilmiştir. İsmi geçen eserde incelenen yer günümüz Türkçesine şu şekilde aktarılmıştır:

[15] “Babam kağan öylece ili”

Hemen yukarıda yer alan aktarımda *Hakan* Yerine *Kağan* ünvanı tercih edilmiştir. Söz konusu tercih hem metinde yer alan kelimenin bire bir karşılığıdır, hem de günümüz Türkiye Türkçesinde de aynı anlamı vermek için kullanılabilir. *İl* kelimesi yerine günümüz Türkiye Türkçesi için *memleket*, *ülke*, *devlet* kelimelerinden biri tercih edilmelidir.

[16] “töreyi kazanıp uçup gitmiş. Babam kağan için ilkin Baz Kağanı balbal olarak dikmiş. O töre üzerine kağan oturdu. Amcam kağan oturarak Türk milletini tekrar tanzim etti, besledi. Fakiri zengin kıldı, azı çok kıldı” (Ergin, 2005: 15).

“töreyi kazanıp uçup gitmiş” ifadesinde de bire bir aktarım devam etmiştir. Bu yüzden günümüz Türkçesinde bu aktarım anlaşılammaktadır. “O töre üzerine kağan oturdu.” aktarımında, metinde ve metnin çeviri yazısında yer alan *eçim* ‘amcam’ kelimesinin eklenmesi gerekirdi. “Amcam kağan oturarak Türk milletini tekrar tanzim etti, besledi.” şeklinde yer alan çevirinin anlaşılması için *tahta oturarak* şeklinde düzeltilmesi gerekir. *yiçe* kelimesinin karşılığı olarak bu

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

G. Clauson *yeme*: (?yéme) madde başı olarak etimoloji sözlüğünde hemen yukarıda yer alan şekle yer vermiştir. Adı geçen araştırmacı söz konusu kelimenin erken dönem Türk dilinde kullanılan iki bağlaçtan biri olduğunu belirtip cümle başında “and” ‘ve’, cümlede ikinci öge olarak kullanıldığında ise “also, too” ‘de, da, dahi’ anlam birimlerini karşılık olarak vermiştir (Clauson, 1972: 934). Söz konusu araştırmacı aynı zamanda günümüzde de yaygın olarak kullanılan *yana*: şeklinin Orta Türkçe ya da daha da eski bir dönemde *yeme*: şeklinden etkilenmiş olabileceğini belirtip her iki şeklin eş anlamlı olduğunu söylemiştir (Clauson, 1972: 943).

Etimoloji Sözlükleri

G. Clauson incelenen şeklin nasıl okunması gerektiğinin kesin olmadığını belirtmiştir. *yiçe*: ya da *eyiçe*: ‘eskisi gibi’ şeklinde okunuyor olabileceğini belirttikten sonra, *yi*: ya da *eyi*: şekillerine rastlanmadığını vurgulamıştır. Söz konusu kelimeye yer alan *-çe* ekini de eşitlik eki olarak değerlendirmiştir (Clauson, 1972: 882). Orhun yazısında kelimeye baş harf olan ya da ilk hecede yer alan **𐰃** ‘a, e’ yazılmaz. Bu sebeple araştırmacının **𐰃𐰏𐰏𐰏** şekli için *eyiçe*: okumasını da vermiş olması muhtemeldir. Yukarıda yer alan incelenen şeklin okumalarında *eyiçe*: şeklini başka bir araştırmacının önermediği dikkat çekmektedir.

G. Clauson yine hemen yukarıda gösterilen kaynakta kelimenin geçtiği bazı metinleri şu şekilde okuyup İngilizceye çevirmiştir:

“*Eçim xağan olurupan Türkü bodunıg yiçe: étdi: (yiçe: igit(t)i:)*”

“*When my uncle ascended the throne as xağan he organized the Türkü people as before (and fed them as before)*”

İngilizceye çevrilen şekil günümüz Türkçesine şu şekilde çevrilir:

“*Amcam Hakan olarak tahta oturduğunda, Türk halkını yeniden düzenledi (ve yeniden doyurdu).*”

Yukarıda yer alan İngilizce cümlede söz konusu şekil için *as before* ‘eskisi gibi’ karşılığı verilmiştir. İncelenen kelimenin İngilizcesi olarak verilen *as before* şeklini Türkiye Türkçesine çevirirken hemen yukarıda görüldüğü gibi en uygun karşılık *yeniden* kelimesidir. Daha yukarıda bu çalışmada gösterilen diğer araştırmacılar da *yeniden* kelimesini *yiçe* şeklinin günümüz Türkçesine aktarımında tercih etmişlerdir.

A. Câferoğlu *yiçe* kelimesini “daha, bir daha, tekrar” anlam birimleri ile günümüz Türkçesine aktarmıştır (Caferoğlu, 1993: 192). Söz konusu aktarım yukarıda yer alan araştırmacılarla aynı şekildedir.

DTS’de *yeçä* ‘yeniden, tekrar’ şeklinde verilen **𐰃𐰏𐰏𐰏** kelimesinin Rusça karşılığı olarak “снова, еще [yişçö³], [yişçe⁴]” kelimeleri verilmiştir (Nadelyayev, Nasilov v.d., 1969: 252). İncelenen şeklin ikinci harfi **𐰏** yazılmıştır ve “ı, i” şeklinde okunur. Söz konusu eserde *yeçä* şeklinde verilmesinin nedeni Rusçada vurgusuz *e-* harfinin “ı, i” şeklinde okunması olmalıdır. Bu kaynakta KT D16’da yer alan cümle şu şekilde Rusçaya çevrilmiştir:

“*eçim kağan olurupan türk bodunuğ yeçä etdi*”

“*Мой дядя каган, сев [на царство], снова устроил тюрский народ.*”

³İncelenen şeklin Sen Petersburg ağzındaki telaffuzudur. Aynı şekil Moskova merkez ağzında [yişö] şeklinde telaffuz edilir.

⁴İncelenen şeklin çeviri yazıda yer alan karşılığıdır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

Bu Rusça cümlelerin Türkçe çevirisi de hemen yukarıda yer alan günümüz Türkiye Türkçesine olan aktarımlarla aynı veya yakındır:

“Amcam Hakan tahta oturup Türk halkını *yeniden* düzenledi.”

Köken bilim sahasının temel eserlerinden olan söz konusu Rusça kaynakta incelenen *yiçe* şeklinin karşılığı olarak verilen *eue* şekli hemen yukarıda da görüldüğü gibi aynı ses ve anlam birimlerine sahiptir.

Rusça Etimoloji Sözlükleri

İncelenen kelime bazı Rus etimolojik sözlüklerinde belirlenememiş olan Eski Slavca bir gövdeden gelmiş olarak açıklanmıştır. Bu sözlüklerden A. V. Semenov’un etimoloji sözlüğünde *eue* [yişço] ‘yeniden, daha fazla, şimdiye kadar’ şeklinin genel Slavca bir gövdeden geldiği, ama söz konusu gövdenin belirlenemediği belirtilmiştir. Aynı eserde 11. asırdan beri adı geçen şeklin bilindiği yer almış ve şu şekiller de verilmiştir: Eski Rusça : *oue* [oşe], Eski Slavca : *esce* [yisce] (Semenov, 2006: 198).⁵

Rus dilinin başka bir etimoloji sözlüğünde de kelimenin genel Slavcadan geldiği ama kökeninin belli olmadığı belirtildikten sonra şu ses değişim hadiselerini içeren etimolojik açıklamanın mümkün olabileceği ifade edilmiştir: Kelime *ed-* takısı + *-ke* (> *-çe*, krş. Eski Rusça : *ače* [açe] ‘eğer’) eklerinden oluşup *s-* iç eki almıştır. Bu durumda *edske* şeklinden *ds-* > *s-* ses hadisesi, buradan da *eske*>*eue* [yişço] (*sk-* >*şç-* değişimine örnek olarak da *лоск* [losk] ‘parlaklık’ ve *лощина* [loşçina] ‘vadi, derecik’ şekillerinin karşılaştırılması istenmiştir.) gelişimini vermiştir (Drofa, Şanskiy v.d., 2004: 204). Bu etimoloji sözlüğünde verilen *-ke* > *-çe* ses hadisesi Eski Türkçe devrinde yer almış olan *yiçe* kelimesi için dikkat çekmektedir.

M. R. Fasmer, sahanın temel eserlerinden olan Rus dilinin etimolojik sözlüğünde *eue* [yişço] şeklinin Slav dillerinde yer alan karşılıklarını şu şekilde vermiştir:

“Genel: Eski Rusça : *oue* [oşçe], укр. *уе*, *еуе* [şçe, äşçe], Bulgarca : *ауе* [aşçe], Eski Slavca : *ieume* *ѣт* [eşte äti], Bulgarca : *оуе*, *юуе* [oşçe, yöşçe], Sırp-Hırvatça : *joüme*, *joü* [yoşte, yöş], Slovence : *jošče*, *još* [yoşçe, yöş], Eski : *ješče* [yeşçe], Slavca : *ešte* [yeşçte], Lehçe : *jeszcze* [yeszcze]” (Fasmer, 1964-1973: 30-31).

Hemen yukarıda yer alan Eski ve Çağdaş Slav dillerindeki *eue* [yişço] şeklinin karşılıklarına bakıldığında, söz konusu şeklin Eski Slavcadan itibaren günümüz Slav dilleri de dahil kullanıldığı tespit edilir. Aynı araştırmacı incelenen şeklin kökeninin şu şekillerle birleştirilebileceğini varsaymıştır: Eski Hintçe : *āti* ‘bir şeyden daha yüksek, çok’, Avestçe : *aiti*, Yunanca : *ѣт* ‘eue [yişço]’, Latince : *et* ‘ve’, Gotça : *ip* ‘ve, fakat’, *qe* (Eski Hintçe : *ca*, Avestçe : *ça*, Yunanca : *τε*, Latince : *que*). M. R. Fasmer bu durumda *etqe* (Latince : *atque*, Avestçe : *atča*) eski şeklinin ses yasaları bakımından açıklanamayacağından, bu şeklin yerine hemen yukarıda yer alan Drofa v.d. etimolojik sözlüğündeki gibi *etsqe* şeklini ilk kabul etmek gerektiğini belirtmiştir.

Güncel Rus dili sözlüklerinde de incelenen kelime *eue* [yişço] bu araştırmada belirtilen anlamlarla Türkçeye çevrilir: Rusça sözlükte söz konusu şeklin karşılığı *eue* [yişço] ‘опять’ olarak verilmiştir. Bu Rusça karşılık *yeniden* anlam birimiyle Türkçeye çevrilir (Ojegov, 2008: 188). Büyük Rusça sözlükteyse bu kelimenin karşılığı için şu açıklama ve örnek yer almıştır: “Дополнительно, вдобавок к тому же. ‘bir şeye ek olarak (daha, yeniden)’. Налея *eue* стакан чаю. ‘Bir bardak *daha* çay doldur.’” (Kuznetsov, 2008: 298). Rusça-Türkçe sözlükteyse adı geçen

⁵Araştırmamızda Slav dillerindeki karşılıkları verilen şekillerin çeviri yazı karşılıkları tarafımızca verilmiştir: [sh] için [ş], [ch] için [ç].

kelimenin karşılığı olarak “daha, henüz, yeniden” anlam birimleri verilmiştir (Şçerbinin, 1989: 138).

Sonuç

Eski Türkçe devrinde kullanılan *yiçe* kelimesi Orta Türkçe devrinden itibaren yer alan çalışmalarda tespit edilememiştir. Söz konusu kelime çağdaş Türk dili şive ve lehçelerinde de kullanılmamaktadır. Fakat incelenen kelimenin kullanımı araştırmamızda da gösterildiği üzere çağdaş Slav dillerinde sürmektedir. Rus etimoloji sözlüklerinde de yer aldığı üzere kelimenin kökeni tam olarak tespit edilememiştir. Çalışmamızda adı geçen sözlüklerde kelimenin Eski Slavca kökenli olduğu düşüncesinde olan araştırmacılar vardır. V. Fasmer yaptığı ses, şekil ve anlam incelemesi sonucunda incelenen şekli Eski Hintçe ve Yunanca karşılıkları ile birleştirmiştir. Bu çalışmada bu şeklin yukarıda yer alan bilgiler ışığında Eski Hint-Avrupa dilinden gelmesinin mümkün olduğu düşüncesindeyiz.

Eski Türkçe metinlerde geçen *yiçe* kelimesi ses, yapı yasaları ve anlam biliminin verileri ışığında bu çalışmada incelenmiştir. Araştırmamızda elde edilen bulgular neticesinde çağdaş Rusça *eue* [yişo], [yişço], [yişçe] ‘tekrar, yeniden, daha’ kelimesi ve bu kelimenin tarihi ve çağdaş Slav dillerinde yer alan çeşitli türevlerinin, Eski Türkçe metinlerde geçen *yiçe* kelimesi ile birleştirilmesinin mümkün olduğu düşüncesindeyiz. Söz konusu kelimenin kullanımı sona erdikten sonra, bu kelime ile aynı anlamda olan ve kökenleri de Türkçe olan *yeme* ve *yana* kelimelerinin kullanımı Türk dilinde devam etmiştir.

Kısaltmalar

- AH: Atebetü’l Hakayık
 AY: Altın Yaruk
 B: Batı; D: Doğu; K: Kuzey; G: Güney
 BK: Bilge Kağan
 DLT: Divanü Lûgat-İt-Türk
 DTS: Drevnetyurskiy Slovar’
 ETY: Eski Türk Yazıtları
 EUTS: Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü
 İPKP: İyi ve Prens Kötü Prens Öyküsü
 KB: Kutadgu Bilig
 KE: Kısasü’l Enbiyâ
 KT: Kül Tegin
 MS: Maytrısimit
 OA: Orhun Abideleri
 ŞU: Şine Usu
 T: Tonyukuk
 TDK: Türk Dil Kurumu
 Toy.: Thomsen’in neşri Toyok vadisi el yazması

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
 Volume 8/9 Summer 2013

Toyok.: Le Coq'un neşri Toyok vadisi el yazmaları

Tun.: Tun-huang'da bulunan 4. el yazması.

UY: 3. Uygur Yazıtı

Üİ: Üç İtigsizler

v.d.: ve diğerleri

KAYNAKÇA

- ARAT, Reşid Rahmeti (2006), *Atebetü'l-Hakayık*, Ankara: TDK Yay.
- ARAT, Reşid Rahmeti (1979), *Kutadgu Bilig III İndeks*, İstanbul: , Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay.
- ATA, Aysu (1997), *Kıyasü 'lEnbiya II Dizin*, Ankara: TDK Yay.
- BARUTÇU, Sema (1998), *Üç İtigsizler*, Ankara: TDK Yay.
- CÂFEROĞLU, Ahmet (1993), *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*, İstanbul: Enderun Kitabevi.
- CLAUSON, Gerhard (1972), *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish*. Oxford: The Clarendon Press.
- ERGİN, Muharrem (2005), *Orhun Abideleri*, 35. baskı, İstanbul: Boğaziçi Yay.
- FASMER, M. R. (1964-1973), *Etimologičeskiy Slovar' Russkogo Yazıka*, Moskva: Progress.
- HAMILTON, James Russell (1998), *İyi ve Kötü Prens Öyküsü*, Ankara: TDK Yay.
- KÂŞGARLI, Mahmud. (2006). *Divanü Lûgat-it-Türk*, (Çev. Besim Atalay), 5. baskı, Ankara: TDK Yay.
- KAYA, Ceval (1994), *Altun Yaruk*, Ankara: TDK Yay.
- KUZNETSOV, S. A. (2008), *Bolşoy Tolkoviy Slovar' Russkogo Yazıka*, Sankt-Peterbug: Norint.
- OJEGOV, S. İ., ŞVEDOVA N. Yu. (2008), *Tolkoviy Slovar' Russkogo Yazıka*, Moskva: Rossiskaya Akademiya Nauk.
- ORKUN, Hüseyin Namık (2011), *Eski Türk Yazıtları*, 3. baskı, Ankara: TDK Yay.
- ÖLMEZ, Mehmet (2012), *Moğolistan'daki Türk Yazıtları*, Ankara: Bilgesu Yay.
- SEMENOV A. V. (2006), *Russkiy Yazık ot A do Ya*: Moskva: İzdatel'ctvo YUNVES.
- ŞANSKİY, N. M., BOBROVA, T. A. (2004), *Şkol'ny Etimologičeskiy Slovar' Russkogo Yazıka, Proishojdenie Slov*, Moskva: Drofa.
- ŞÇERBAK, Mihayloviç Aleksandr, TENİŞEV, Ekrem, v.d. (1969), *Drevnetyurskiy Slovar'*, Leningrad: Nauka.
- ŞÇERBİNİN V. G. (1989), *Russko-Turetskiy Slovar'*, Moskva: Russkiy Yazık.
- TEKİN, Şinasi (1960), *Maytrısimit*, Ankara: Atatürk Üniversitesi Yay.
- TEKİN, Talât (2006), *Orhon Yazıtları*, Ankara: TDK Yay.
- THOMSEN V. (2002), *Orhon Yazıtları Araştırmaları* (çev. Vedat Köken), Ankara: TDK Yay.
- www.çeviri.com (çevirim içi).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

